

В рамках интеллектуальной собственности выделяются: права на объекты интеллектуальной собственности научно-технической и производственной сфер, а также объекты интеллектуальной собственности гуманитарной сферы (рис. 2) [2].

Обобщив изложенный материал можем сделать вывод, что интеллектуальная собственность предприятия является составной частью нематериальных активов, которые представляют собой нормативно выделенную и структурированную часть интеллектуального капитала.

Список литературы:

1. Интеллектуальний капітал підприємств як об'єкт оцінки: монографія / [К. Г. Сердюков та ін.]. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. - 323 с.
2. Кундеус В.В. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2012/fimm/kundeus/library/article4.htm>.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Пономаренко Т.В., к.е.н., генеральний директор ТОВ «Бальнеоком»,
м. Київ, Україна*

Проблематика управління економічною стійкістю підприємства зумовлює виключну увагу до змістовного наповнення її складових. Не зважаючи на відсутність уніфікованого підходу до їх переліку, більшість науковців наголошують на пріоритетності фінансової складової як детермінанти розвитку підприємства у довгостроковому періоді [1, 2].

Найбільш категоричний підхід до трактування економічної сутності «фінансової стійкості» акцентує увагу на функціонуванні підприємства виключно за рахунок власних коштів та не припускає наявності дебіторської та кредиторської заборгованостей [3]. Обмеженість цього підходу зумовлюється наступними позиціями:

- по-перше, компанії, що використовують в процесі господарської діяльності лише власний капітал значно обмежують темпи свого розвитку та можливості приросту рентабельності власного капіталу;
- по-друге, запропонований підхід не враховує фінансовий стан стейкхолдерів підприємства та можливості реалізації продукції в кредит.

Менш категоричними є визначення «фінансової стійкості» запропоновані М. Котляр [4], Н. Мамонтовою [5] та Є. Ореховою [6], акцент в яких робиться на платоспроможності та кредитоспроможності суб'єктів господарювання за припустимого рівня ризику. Визнаючи власний капітал, як головне джерело формування фінансових ресурсів, вони припускають, що будь-яке підприємство не здатне функціонувати без залучення позикового капіталу. При цьому фінансові

ресурси, авансовані у господарську діяльність, мають окупитися за рахунок грошових надходжень від неї, а отриманий прибуток повинен забезпечити самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

Варто відзначити, що фінансова стійкість розглядається на сучасному етапі у трьох проекціях в залежності від цільової зацікавленості стейкхолдерів: для менеджерів – це ефективність та прибутковість операційної діяльності та використання залучених фінансових ресурсів; для власників і стратегічних інвесторів – рівень рентабельності власного капіталу; для кредиторів – платоспроможність підприємства.

Узагальнюючи науковий доробок, виокремлено наступні ключові ознаки фінансової стійкості:

- фінансова рівновага між власним та позиковим капіталом;
- збалансоване співвідношення необоротних та оборотних активів відповідно до специфіки діяльності підприємства;
- достатній рівень ресурсної забезпеченості основних видів діяльності компанії;
- перевищення доходів над витратами;
- досягнення запланованого обсягу прибутку та рівня рентабельності;
- оптимальний розподіл чистого прибутку;
- відсутність дефіциту власних оборотних коштів;
- високий рівень інвестиційної привабливості підприємства;
- ліквідність балансу;
- платіжна дисципліна суб'єкта господарювання;
- раціональне використання фінансових ресурсів.

Найбільш комплексне тлумачення «фінансової стійкості», з огляду на необхідність врахування безперервного руху капіталу, належить М. Кизиму, В. Забродському, В. Зінченко та Ю. Копчак. Під фінансовою стійкістю вони розуміють здатність грошових потоків на всіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися до стану забезпечення правильних пропорцій у їх розподілі, незважаючи на зовнішній вплив [7]. Однак, у практиці реального бізнесу збереження оптимальних умов розподілу капіталу не завжди можливе.

В динамічних умовах зовнішнього середовища на фінансову стійкість підприємства впливає безліч факторів, що диференціюються за тривалістю дії; характерами прояву, впливу та виникнення; можливістю регулювання; ступенем корисності тощо. Внутрішні фактори фінансової стійкості залежать від фінансової політики компанії та виробничо-управлінських передумов: техніко-технологічний рівень виробництва, методи та форми організації трудових процесів, матеріально-ресурсне забезпечення операційної діяльності, ступінь раціональності системи управління запасами, якісні параметри продукції, професійні компетенції працівників, спеціалізація та координація управлінських процесів, забезпечення економічного та технічного розвитку підприємства.

В цілому, існуючі підходи до визначення економічної сутності «фінансової

стійкості» можна умовно поділити на три групи у відповідності до її пріоритетних ознак:

- перша група: платоспроможність, оптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом, перевищення доходів над витратами;

- друга група: функціонування за рахунок власного капіталу, співвідношення між необоротними та оборотними активами, рівень покриття запасів перманентними джерелами фінансування;

- третя група: відсутність дебіторської та кредиторської заборгованостей, низький рівень підприємницького ризику.

Встановлено, що тлумачення фінансової стійкості у науковій літературі спирається на наступні категорії: капітал, формування, розподіл, використання та ризик. На думку автора, виключно фінансовий контекст цієї дефініції значно звужує її змістовне наповнення, що зумовлене органічною єдністю виробничих факторів і фінансової стійкості. Дуалістичний характер їх взаємозв'язку полягає у наступному: з одного боку, фінансові можливості визначають рівень ресурсної забезпеченості операційної діяльності і слугують базисом для підвищення її інноваційного рівня та, відповідно, результативності; з іншого, - саме виробнича стійкість є передумовою акумулювання власних фінансових ресурсів та підвищення ефективності їх використання. Вищезазначене дозволило сформулювати авторську позицію, відповідно до якої фінансова стійкість підприємства формується збалансованістю джерел формування капіталу підприємства та забезпеченням найбільш ефективних його трансформацій у капітальні блага в процесі операційної діяльності.

Список літератури:

1. Ткаченко С.М. Сутність економічної стійкості підприємств та її складові / С.М. Ткаченко // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1350>.

2. Андрійчук О.П. Управління економічною стійкістю підприємства / О.П. Андрійчук, С.А. Бурий // Вісник Хмельницького національного університету. – Економічні науки. – 2011. - № 6. – Т. 1. – С. 100-102.

3. Бень Т.Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т.Г. Бень, С.Б. Довбня // Фінанси України. – 2002. – №6. – С. 53—60.

4. Котляр М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів / М.Л. Котляр // Економіка розвитку. – 2004. – № 3 (31). – С. 86—88.

5. Мамонтова Н.А. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємств / Н.А. Мамонтова // Фінанси України. – 2010. – № 8. – С. 103—106.

6. Орехова Е.В. Формирование системы показателей для экспресс-оценки финансовой устойчивости предприятия / Е.В. Орехова // Бизнес-информ. – 2007. – № 10 (2). – С. 34—40.